УДК 349.3
DOI https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.6-1.12

ЖОВНІР Т.Л.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОЗАЙНЯТИХ ОСІБ

FEATURES OF LEGAL REGULATION OF CERTAIN TYPES OF SOCIAL SECURITY OF SELF-EMPLOYED PERSONS

Актуальність статті полягає в тому, шо соціальне забезпечення є таким напрямом діяльності держави, її уповноважених органів, органів місцевого самоврядування, недержавних суб'єктів, яка характеризується чіткою адресною спрямованістю. Ядром соціального забезпечення є його адресат – особа, яка потрапила у складні життєві обставини, перебуває під впливом соціальних ризиків, на подолання негативних наслідків яких спрямовуються відповідне матеріальне забезпечення, допомоги, пільги, послуги тощо. Таким чином, характеристики особи, яка потрапила у складне життєве становище, визначають сутність, форми, спрямованість і дух соціального забезпечення. У наведеному контексті одним із шляхів розкриття системи соціального забезпечення та її особливостей є дослідження переліку категорій осіб, які підлягають соціальному забезпеченню та видів соціального забезпечення, які надаються кожній із наявних категорій. Сьогодні в науковій доктрині відсутні вичерпні та консолідовані напрацювання щодо усіх наявних груп та категорій осіб, яким держава гарантує отримання соціального забезпечення, а також щодо особливостей надання такого соціального забезпечення кожній із груп таких осіб. Надзвичайно мало теоретичних досліджень питання отримання видів соціального забезпечення самозайнятими особами, що зумовлює актуальність зосередити свою увагу на зазначеній проблематиці. У статті розкрито правову природу самозайнятої особи як суб'єкта, який отримує соціальне забезпечення. Відзначено, що правосуб'єктність самозайнятої особи як отримувача соціального забезпечення великою мірою зумовлена тим, що така особа є, насамперед, фізичною особою, яка може зазнавати дії традиційних соціальних ризиків: досягнення відповідного віку, погіршення здоров'я, втрати засобів до існування тощо. Поряд із тим відзначено дуалістичність правової природи та статусу самозайнятої особи як суб'єкта, який отримує соціальне забезпечення. З огляду на що запропоновано розглядати самозайняту особу як отримувача соціального забезпечення у трьох аспектах. Надалі детально досліджено правове регулювання правового статусу самозайнятих осіб у кожному з виділених аспектів, а також проблеми правового статусу самозайнятих осіб у досліджуваному контексті.

Ключові слова: *самозайнята особа, фізична особа, фізична особа-підприємець, пенсія, соціальна допомога, соціальна пільга, безробіття.*

The relevance of the article is that social security is such an activity of the state, its authorized bodies, local governments, non-governmental entities, which is characterized by a clear address. The core of social security is its addressee – a person who is in difficult life circumstances, is under the influence of social risks, to overcome the negative consequences of which are directed to the appropriate material support, assistance, benefits, services and more. Thus, the characteristics of a person in a difficult life situation determine the nature, form, direction and spirit of social security. In this context, one of the ways to reveal the social security system and its features is to study the list of categories of persons subject to social security and the types of social security provided to each of the existing categories. To date, the scientific doctrine lacks comprehensive

© ЖОВНІР Т.Л. – аспірант кафедри трудового права (Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого)

and consolidated developments on all existing groups and categories of persons to whom the state guarantees social security, as well as on the specifics of providing such social security to each of the groups of such persons. There is very little theoretical research on the issue of obtaining types of social security for self-employed persons, which makes it important to focus on this issue. The article reveals the legal nature of a self-employed person as an entity receiving social security. It is noted that the legal personality of a self-employed person as a recipient of social security is largely due to the fact that such a person is primarily an individual who may be exposed to traditional social risks – reaching the appropriate age, deteriorating health, loss of livelihood and more. At the same time, the dual nature of the legal nature and status of the self-employed person as a social security entity is noted. In view of this, it is proposed to consider a self-employed person as a recipient of social security in three aspects. Further, the legal regulation of the legal status of self-employed persons in each of the selected aspects, as well as the problems of the legal status of self-employed persons in the studied context are studied in detail.

Key words: *self-employed person, natural person, natural person-entrepreneur, pension, social assistance, social benefit, unemployment.*

Вступ. Соціальне забезпечення є таким напрямом діяльності держави, її уповноважених органів, органів місцевого самоврядування, недержавних суб'єктів, яка характеризується чіткою адресною спрямованістю. Ядром соціального забезпечення є його адресат – особа, яка потрапила у складні життєві обставини, перебуває під впливом соціальних ризиків, на подолання негативних наслідків яких спрямовуються відповідне матеріальне забезпечення, допомоги, пільги, послуги тощо. Таким чином, характеристики особи, яка потрапила у складне життєве становище, визначають сутність, форми, спрямованість і дух соціального забезпечення. У наведеному контексті одним із шляхів розкриття системи соціального забезпечення та її особливостей є дослідження переліку категорій осіб, які підлягають соціальному забезпеченню та видів соціального забезпечення, які надаються кожній із наявних категорій. Сьогодні в науковій доктрині відсутні вичерпні та консолідовані напрацювання щодо усіх наявних груп та категорій осіб, яким держава гарантує отримання соціального забезпечення, а також щодо особливостей надання такого соціального забезпечення кожній із груп таких осіб. Надзвичайно мало теоретичних досліджень питання отримання видів соціального забезпечення самозайнятими особами, що зумовлює актуальність зосередити свою увагу на зазначеній проблематиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальні питання правового регулювання правового статусу отримувачів соціального забезпечення вивчали В.М. Андріїв, Н.Б. Болотіна, В.С. Венедіктов, С.В. Венедіктов, С.Я. Вавженчук, С.В. Вишновецька, І.В. Зуб, М.І. Іншин, О.І. Кульчицька, О.Л. Кучма, С.С. Лукаш, А.Р. Мацюк, О.Є. Мачульська, П.Д. Пилипенко, С.М. Прилипко, О І. Процевський, С.М. Синчук, Б.І. Сташків, А.М. Слюсар, О.В. Тищенко, Г.І. Чанишева, Л.П. Шумна, В.І. Щербина, Н.М. Хуторян, О.М. Ярошенко та ін.

Постановка завдання. Поряд із тим відсутність комплексного дослідження питання щодо правового регулювання надання самозайнятим особам відповідних видів соціального забезпечення зумовлює актуальність нашої статті. Метою статті є з'ясування особливостей правового регулювання отримання самозайнятими особами окремих видів соціального забезпечення.

Результати дослідження. Питання отримання самозайнятою особою соціального забезпечення має дуалістичну природу, оскільки сама категорія «самозайнята особа» є також дуалістичною категорією, якщо розглядати її через призму характеристик як отримувача соціального забезпечення. Насамперед, самозайнята особа – це людина, чиї життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю [1]. Це фізична особа, якій притаманні усі особливі соціальні характеристики, які нерозривно пов'язані саме з відповідною людиною, її природою. Тобто така особа може народити дитину, мати інвалідність, особливі заслуги перед Батьківщиною – інші спеціальні соціальні, правові тощо ознаки, що не пов'язані із її самостійною зайнятістю, проте є важливими та визначальними індикаторами, підставами для надання особі видів соціального забезпечення незалежно від її самостійної зайнятості. Поряд із тим самозайнята особа у праві соціального забезпечення – це особливий суб'єкт, який вирізняється соціальною, трудовою, страховою, економічною активністю, у зв'язку із чим має більший обсяг прав та обов'язків, а також і відповідальності у сфері соціального забезпечення. Діяльність самозайнятої особи – підприємницька, наукова, творча, інші види незалежної професійної діяльності, з одного боку, покращує соціальні та економічні умови її життєдіяль-

ності – створює можливості для отримання заробітку та професійної реалізації, соціалізації та забезпечення себе належним рівнем матеріальних та нематеріальних благ, проте з іншого боку – і створює додаткові випадки для настання соціальних ризиків – втрата засобів до існування, настання нещасного випадку на виробництві чи під час провадження професійної діяльності тощо.

Тож підсумовуючи наведене, самозайнята особа як отримувач соціального забезпечення характеризується особливостями соціально-забезпечувального правового статусу, з огляду на які, на наш погляд, її доцільно розглядати в таких аспектах: (1) самозайняту особу як отримувача соціального забезпечення, що зумовлюється її загальною правосуб'єктністю; (2) самозайняту особа як отримувача соціального забезпечення, що зумовлюється її спеціальною правосуб'єктністю, пов'язаною зі здійсненням підприємницької, незалежної професійної діяльності; (3) самозайняту особу як отримувача додаткових недержавних видів соціального забезпечення.

Надалі розкриємо першу виділену особливість участі самозайнятої особи в соціальному забезпеченні як його отримувача. Відповідно до загальної правосуб'єктності самозайнята особа як фізична застрахована особа має право на отримання пенсії, іншого матеріального забезпечення у зв'язку з настанням соціальних ризиків, соціальні пільги та послуги залежно від тих складних життєвих обставин, під негативний вплив яких потрапила особа.

Характеризуючи пенсійне забезпечення самозайнятих осіб, слід відзначити, що у спеціальному законодавстві, яке регулює особливості діяльності осіб, які провадять незалежну професійну діяльність – у Законах України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 № 5076-VI, «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 № 2343-XII, «Про нотаріат» від 02.09.1993 № 3425-XII та ін. не передбачено спеціальних норм щодо регулювання пенсійного забезпечення зазначеним категоріям осіб, не визначено жодних пільг щодо його надання з огляду на особливий характер зайнятості особи. Більше того, жоден із законів, що наведені, не закріплює будь-яких положень щодо соціального забезпечення самозайнятих осіб, їхніх соціальних прав, гарантій захисту тощо. Із наведеного слід прийти до висновку про те, що пенсійне забезпечення самозайнятих осіб провадиться відповідно до загальних засад та норм, що визначені Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 № 1058-IV.

Відповідно до Закону України від 09.07.2003 № 1058-IV самозайняті особи мають право на отримання пенсії: за віком, за інвалідністю та у зв'язку із втратою годувальника. Згідно зі статтею право на пенсію за віком мають самозайняті особи після досягнення віку 60 років за наявності страхового стажу не менше з 1 січня 2019 року по 31 грудня 2019 року – 26 років; з 1 січня 2020 року по 31 грудня 2020 року – не менше 27 років; з 1 січня 2021 року по 31 грудня 2021 року – не менше 28 років і надалі згідно з законом, а починаючи з 1 січня 2028 року – не менше 35 років. Пенсія за інвалідністю може бути призначена самозайнятій особі в разі настання інвалідності, що спричинила повну або часткову втрату працездатності за наявності страхового стажу, передбаченого статтею 32 цього Закону. А пенсія у зв'язку з втратою годувальника може бути призначена самозайнятій особі, якщо вона є непрацездатним у розумінні Закону від 09.07.2003 № 1058-IV (наприклад, якщо вона є особою з інвалідністю або досягла пенсійного віку) членом сім'ї померлого годувальника, який був на його утриманні, за наявності в годувальника на день смерті страхового стажу, який був би необхідний йому для призначення пенсії по III групі інвалідності. У разі наявності спеціальних підстав пенсія за віком самозайнятим особам може бути призначена раніше – у порядку та строки, визначені розділом XIV-1 Закону України від 09.07.2003 №1058-IV [2].

Самозайнята особа користується правом на матеріальне забезпечення в разі потрапляння під дію різних соціальних ризиків. Зокрема, відповідно до Закону України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» від 21.03.1991 № 875-XII самозайнята особа має право на матеріальне, соціально-побутове і медичне забезпечення у вигляді грошових виплат (пенсій, допомог, одноразових виплат), забезпечення медикаментами, технічними й іншими засобами, включаючи друковані видання із спеціальним шрифтом, звукопідсилюючу апаратуру та аналізатори, а також шляхом надання послуг з медичної, соціальної, трудової і професійної реабілітації, побутового та торговельного обслуговування в разі, якщо такій особі буде встановлено інвалідність [3]. Підставою для надання соціального забезпечення у вигляді матеріальних виплат, послуг, пільг мають самозайняті особи, що мають спеціальний статус – ліквідатор наслідків аварії на Чорнобильській АЕС, ветеран війни, учасник війни, дитина війни тощо.

Аналізуючи та підсумовуючи наведене, зауважимо, що самозайнята особа у праві соціального забезпечення: (1) розглядається, насамперед, як фізична особа – людина з усіма соціаль-

ними, фізіологічними, іншими особливостями, що притаманні людині та зумовлюють можливі в майбутньому передумови зниження її життєвого рівня, можливу негативну дію соціальних ризиків; (2) питання соціального забезпечення самозайнятих осіб регулюється відповідно до загальних положень законодавства в галузі соціального забезпечення відповідно до його виду, пільги чи додаткові гарантії у наданні соціального забезпечення особі у зв'язку з її самостійною зайнятістю в законодавстві відсутні; (3) передумовами для отримання соціального забезпечення самозайнятою особою є: її участь у системі загальнообов'язкового державного соціального страхування за відповідним видом; набуття та належним чином здійснене підтвердження факту потрапляння під дію певного спеціального соціального ризику; (4) під час отримання соціального забезпечення розкривається загальна правосуб'єктність самозайнятої особи як фізичної особи з усім спектром можливих прав на різні види матеріального забезпечення, соціальних послуг, пільг, допомог, компенсацій.

Проте, як уже зазначалося вище, правова, економічна та соціальна природа самозайнятої особи зумовлює необхідність розглядати її у праві соціального забезпечення не лише як фізичну особу, яка володіє загальною правосуб'єктністю та потенційною можливістю зазнавати дії соціальних ризиків, що притаманно для всіх фізичних осіб: вік, хвороба, інші ризики. У зв'язку із самостійною підприємницькою або незалежною професійною діяльністю самозайнята особа об'єктивно з більшою вірогідністю може зазнавати дії окремих соціальних ризиків – втрати засобів до існування у зв'язку з банкрутством, неефективністю своєї підприємницької чи професійної діяльності, нещасного випадку під час здійснення наведеної діяльності, тимчасовою непрацездатністю тощо. У зв'язку із зазначеним актуальним питанням сьогодні є дослідження правового регулювання отримання самозайнятою особою тих видів соціального забезпечення, які зумовлюються її спеціальною правосуб'єктністю, пов'язаною зі здійсненням підприємницької, незалежної професійної діяльності. Для таких цілей слід розкрити окремі положення Законів України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000 № 1533-III, «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV.

Насамперед, доцільно звернутися до положень статей 4 та 6 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000 № 1533-III, виходячи із системного аналізу яких самозайняті особи мають право на матеріальне забезпечення на випадок безробіття та соціальні послуги [4]. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги на випадок безробіття є важливою гарантією провадження самостійної зайнятості особами. Особливо актуальним, на наш погляд, є надання соціальних послуг, спрямованих на перепідготовку, спеціалізацію, підвищення кваліфікації за професіями та спеціальностями для пріоритетних видів економічної діяльності, надання інформаційних та консультаційних послуг з метою сприяння самостійній зайнятості. Вважаємо, що акцент у соціальному забезпеченні за наведеним соціальним ризиком доцільно здійснити на профілактиці настання страхових випадків. У Законі від 02.03.2000 № 1533-III в зазначеному напрямі роботи Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття приділено недостатньо уваги, а зокрема, не визначено заходи, які слід вчиняти для профілактики настання безробіття серед самозайнятого населення. Такий стан правового регулювання потребує суттєвого та ґрунтовного доопрацювання, розробки конкретних пропозицій щодо видів соціально спрямованих дій Фонду, які дозволять запобігти виникненню безробіття серед окресленої категорії зайнятого населення.

Наступним важливим видом соціального забезпечення самозайнятої особи є матеріальне забезпечення у зв'язку з тимчасовою втратою нею працездатності, адже зазначена категорія осіб також, як і інші працівники, можуть бути піддані ризику захворіти, перебувати в особливому стані, що потребує соціальної і матеріальної підтримки, мати необхідність доглядати за хворою дитиною тощо. У відповідних ситуаціях особливо важливою є така соціальна підтримка з боку держави в особі уповноважених органів, як надання особі компенсації частини її втраченого у зв'язку зі складними життєвими обставинами заробітку для можливості подолати негативну дію таких життєвих обставин. Так, згідно зі статтею 20 Закону від 23.09.1999 № 1105-XIV, за страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності надаються такі види матеріального забезпечення та соціальних послуг: 1) допомога з тимчасової непрацездатності (включаючи догляд за хворою дитиною); 2) допомога по вагітності та пологах; 3) допомога на поховання; 4) оплата лікування в реабілітаційних відділеннях санаторно-курортного закладу після перенесених захворювань і травм [5].

Окремо доцільно звернути увагу на соціальне забезпечення самозайнятих осіб у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням. Так, згідно із Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 23.09.1999 № 1105-XIV самозайнята особа (фізична особа-підприємець та особа, що провадить незалежну професійну діяльність) має право на отримання в разі настання страхового випадку матеріального забезпечення, страхових виплат та соціальних послуг, передбачених цим Законом; послуги медичної реабілітації; послуги професійної реабілітації; відшкодування витрат під час проходження медичної і професійної реабілітації тощо [5]. Поряд із тим 01.07.2019 набула чинності постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 337, якою затверджено Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві [6]. Варто відзначити детальність та чіткість її положень щодо нормування розслідування та обліку нещасних випадків та професійних захворювань у разі, якщо такі випадки настали з фізичною особою-підприємцем або особою, що здійснює незалежну професійну діяльність з урахуванням особливостей діяльності зазначених осіб. Постановою закріплено спеціальні вимоги щодо створення комісії з розслідування нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, повідомлення про такі нещасні випадки та інші спеціальні норми для проведення відповідних процедур для самозайнятих осіб. Удосконалення правового регулювання соціального забезпечення у зв'язку з нещасним випадком на виробництві або професійним захворюванням самозайнятих осіб відграє важливу роль у створенні додаткових гарантій діяльності фізичних осіб-підприємців та осіб, які провадять незалежну професійну діяльність. З огляду на проаналізовані норми можна відзначити, що держава офіційно визнає самостійну зайнятість населення як одну з важливих форм зайнятості, у зв'язку із чим розробляє та запроваджує усі можливі засоби для її підтримки, забезпечення безпечних умов для праці самозайнятих осіб, а також створює законодавчі та організаційно-правові умови для соціального захисту зазначеної категорії осіб.

Розкриваючи останню із наведених нами особливостей участі самозайнятої особи в отриманні соціального забезпечення, зауважимо, що самозайняті особи можуть також бути отримувачами додаткових видів соціального забезпечення (крім тих, які є надаються державою та забезпечуються загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за різними видами, або надаються на підставі перебування самозайнятої особи у спеціальному правовому статусі за спеціальним законодавством). До таких додаткових видів соціального забезпечення можна віднести, наприклад, пенсію на визначений строк або одноразову пенсійну виплату, що передбачені Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 09.07.2003 № 1057-IV у разі участі самозайнятих осіб у недержавних пенсійних фондах, сплати ними відповідних внесків.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, приходимо до висновку, що отримання самозайнятими особами соціального забезпечення характеризується такими правовими ознаками: (1) самозайнята особа у праві соціального забезпечення визнається правомочною особою – суб'єктом права соціального забезпечення, який має право на отримання різних видів матеріального забезпечення та соціальних послуг, у зв'язку із чим наділена загальною та спеціальною соціально-забезпечувальною правосуб'єктністю; (2) інститут правового регулювання соціального забезпечення самозайнятих осіб недостатньо сформований, перебуває на початковій стадії своєї розробки, у зв'язку із чим поняття «самозайнята особа» у зазначеному правовому регулюванні не вживається (зазначається перелік осіб, які відносяться до самозайнятих), не зведено до єдиного переліку усі соціальні ризики, під дію яких можуть потрапити самозайняті особи, а також відповідні їм види соціального забезпечення, не сформовано правових ознак самозайнятої особи як отримувача соціального забезпечення тощо; (3) у праві соціального забезпечення бракує спеціальних правових норм, відповідно до яких визначалася б специфіка надання видів соціального забезпечення саме самозайнятим особам із врахуванням особливостей їхньої діяльності, соціальної ролі та інших характеристик; (4) не розроблено системи пільг та послуг для самозайнятих осіб, що спрямовані на соціальну підтримку самостійної зайнятості, не розкрито особливостей соціального ризику зайняття підприємницькою або незалежною професійною діяльністю. У зв'язку з наведеним доводиться констатувати, що соціальне забезпечення самозайнятих осіб не є комплексним та не враховує усіх потреб наведеної категорії населення.

Список використаних джерел:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 р. № 1058-IV. *Голос України*. 2003. № 157.

3. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 21.03.1991. № 875-XII. *Голос України*. 1991.

4. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 02.03.2000 р. № 1533-III. *Відомості Верховної Ради України.* 2000. № 22. Ст. 171.

5. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. *Голос України*. 1999.

6. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019. №337. *Офіційний вісник України*. 2019. № 34.

УДК 349.22
DOI https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.6-1.13

КОВАЛЮМНУС Е.Л.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ І СОЦІАЛЬНИХ ПРАВ СУДДІВ В УКРАЇНІ

ACTUAL PROBLEMS OF FUNCTIONING OF THE LEGAL MECHANISM OF PROTECTION OF LABOR AND SOCIAL RIGHTS OF JUDGES IN UKRAINE

Актуальність статті полягає в тому, що трудові та соціальні права суддів є особливим соціально-правовим явищем, котре сьогодні можна комплексно розуміти як обумовлені людською природою, передбачені законодавством і гарантовані державою можливості судді задовольняти свої законні інтереси у сфері праці й у соціальній сфері загалом як працівника з особливим статусом (або ж судді у відставці). Нині ці права в Україні захищаються в межах відповідного правового механізму захисту цих прав – заснованою на міжнародно-правових актах і на нормах чинного законодавства, узгодженою із засадами незалежності судової влади концепцією соціальної держави (зокрема ідеями гідної праці та соціальної безпеки), цілісною системою правових засобів і способів, використовуючи які будь-який професійний суддя (суддя у відставці) може захистити свої трудові та/або соціальні права, звертаючись до відповідних суб'єктів, зобов'язаних захистити відповідні його права. У статті на основі аналізу наукової літератури й фактичних даних виокремлюються актуальні проблеми функціонування правового механізму захисту трудових і соціальних прав суддів в Україні. Серед основних таких проблем називаються такі: проблема загального зниження рівня соціальної безпеки в Україні; десоціалізація сфери праці професійних публічних службовців загалом і суддів зокрема; недостатня якість правового регулювання функціонування правового механізму захисту трудових і соціальних прав суддів; проблема ефективності захисного впливу суб'єктів захисту трудових і соціальних прав суддів; здійснення в Україні постійних судово-правових реформ, які не сприяли оптимізації захисту трудових і соціальних прав суддів. Виокремлені проблеми поділяються на дві групи проблем: фонові проблеми, що створюють загальні негативні умови для виконання державою соціальної функції, що також позначається й на стані захисту трудових і соціальних прав суддів; безпосередні проблеми належного функціонування досліджуваного правового механізму. У висновках до статті узагальнюються результати дослідження й зазначається, що невирішення в запланованій судово-правовій реформі 2021 року щонайменше безпосередніх проблем функціонування правового

© КОВАЛЮМНУС Е.Л. – суддя (Апеляційний суд Донецької області)